

حل تحلیلی خمش ورق‌های چندلایه کامپوزیتی متعامد نوع لوی با لایه‌های پیزوالکتریک*

(یادداشت پژوهشی)

علی محمد ناصریان نیک^(۱)مسعود طهانی^(۲)

چکیده در مقاله حاضر رفتار استاتیکی ورق‌های چندلایه کامپوزیتی متعامد که تمام یا بخشی از لایه‌های آن دارای خاصیت پیزوالکتریستیه است، با استفاده از گسترش روش لوی، بررسی می‌شود. به کمک روش ارایه شده می‌توان تغییر شکل چندلایه‌های ترکیبی متعامد مستطیلی شکل را که دو لبه موازی آن‌ها مقید به تکیه‌گاه ساده و دو لبه دیگر آن‌ها دارای شرایط مرزی دلخواه است، به صورت تحلیلی، مطالعه نمود. معادلات حاکم بر تعادل در قالب تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول ورق‌ها، استخراج و بر حسب نوع کلاس کریستالوگرافی لایه‌های پیزوالکتریک دسته‌بنایی می‌شوند. در نهایت، معادلات حاکم بر تعادل با به کارگیری رهیافت دقیق فضایی حالت حل می‌شوند. نتایج عددی برای چند مسئله مختلف با بارگذاری‌های الکترومکانیکی ارایه و در صورت امکان با نتایج حاصل از روش ناویر و نیز نتایج ثبت شده در سایر مقالات مقایسه می‌شود. علاوه بر این، توانایی روش لوی در تحلیل استاتیکی چندلایه‌های کامپوزیتی متعامد با لایه‌های پیزوالکتریک مورد بحث قرار گرفته است. مشاهده می‌شود که در روش حل لوی امکان منظور کردن همزمان همه نیروها و ممان‌های پیزوالکتریک میسر نیست. هم‌چنین صحنه‌گذاری نتایج نشان از دقت عالی نتایج عددی دارد.

واژه‌های کلیدی ورق‌های چندلایه متعامد، پیزوالکتریک، حل لوی، تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول

Analytical Solution for Levy-type Bending of Cross-ply Piezoelectric Composite Laminates

A. M. Naserian-Nik

M. Tahani

Abstract In this paper, the Levy-type solution is developed to study the static behavior of the cross-ply piezoelectric laminated composite plates whose all or some of their laminae possess the piezoelectric properties. By the use of the proposed method the behavior of the rectangular cross-ply piezoelectric laminates with at least two simply supported opposite edges can be analytically examined. The governing equations of equilibrium are derived in the framework of the first-order shear deformation plate theory and classified according to the crystallography type of piezoelectric layers. Moreover, limitations of the method for the analysis of this kind of the structures are discussed. Finally, the governing equations of equilibrium are solved analytically with the aid of the state-space approach. The numerical results are compared with those obtained by the Navier method and those obtained by other investigators. It is found that the present results have very good agreements with those obtained by other methods.

Key Words Cross-ply laminated plates, Piezoelectric, Levy-type solution, First-order shear deformation theory

*نسخه اول مقاله در تاریخ ۱۲/۵/۹۰ به دفتر نشریه رسیده است.

(۱) دانشجوی دکتری مکانیک، دانشکده مهندسی، دانشگاه فردوسی مشهد

(۲) نویسنده مسؤول: دانشیار، گروه مکانیک، دانشکده مهندسی، دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه

سوم بررسی کردند. خدیر [9] با استفاده از روش لوی و تئوری کلاسیک، خمش، ارتعاشات آزاد و کمانش چند لایه های مستطیلی زاویه دار پادمتران را تحلیل کرد. بز و ردی [10,11] رفتار استاتیکی و ارتعاشات آزاد چندلایه های کامپوزیتی متعامد را بر اساس روش های تحلیلی ناویر (Navier) و لوی و همچنین مدل اجزاء محدود، با به کار گیری تئوری های کلاسیک، تغییر شکل بر شی مرتبه اول و تغییر شکل بر شی مرتبه سوم مورد مطالعه قرار دادند. خدیر و ردی [12] فرکانس های طبیعی چندلایه های متعامد و زاویه دار پادمتران را به کمک روش لوی و تئوری تغییر شکل بر شی مرتبه دوم استخراج کردند. پالاردی و پالازو تو [13] بر اساس تئوری تغییر شکل بر شی مرتبه اول، مسئله مقدار ویژه چندلایه های متعامد را حل نمودند. آنها حل خود را برای فرکانس های پایه و بارهای کمانش ورق های گرافیت / اپوکسی (graphite/epoxy) با چیدمان متقارن ارایه کردند. خدیر [14] ارتعاشات اجباری چند لایه های مستطیلی زاویه دار پادمتران را با استفاده از روش لوی و تئوری تغییر شکل بر شی مرتبه دوم، مورد مطالعه قرار داد [15]. خدیر و همکارانش [16-23] و Nosier و Reddy [24] به کمک روش لوی و تئوری تغییر شکل بر شی مرتبه سوم رفتار استاتیکی و ارتعاشات آزاد چندلایه های کامپوزیتی متعامد را بررسی کردند. کاپوریا و همکارانش [25] خمش چندلایه های متعامد با لایه های عمل گر پیزو الکتریک که حداقل دارای دو لبه موازی مقید به تکیه گاه ساده بودند را با به کار گیری تئوری تغییر شکل بر شی مرتبه اول و روش لوی تحلیل کردند. آنها برای حل معادلات دیفرانسیل حاکم بر تعادل از الگوریتم عددی QR استفاده کردند. همچنین اخیراً روابط حاکم برای تحلیل خمش چندلایه های زاویه دار پادمتران با

مواد کامپوزیتی به واسطه داشتن خواص منحصر به فردی مانند نسبت مقاومت مکانیکی به وزن بالا در عین قابلیت انعطاف و شکل پذیری عالی، مقاومت در برابر خوردگی و سایش، عمر خستگی بالا، عایق بودن حرارتی و صوتی و غیره، طی سال های اخیر به طور گسترده ای در صنایع مختلف مورد استفاده قرار گرفته است [1,2]. از طرفی قابلیت تبدیل انرژی های مکانیکی و الکتریکی به هم (کوپلینگ الکترو مکانیکی)، واکنش سریع، دقت بالا و پیوسته، پهنه ای باند وسیع، مصرف توان کم مواد پیزو الکتریک، پتانسیل عظیمی را در طراحی سازه های هوشمند از سازه های بزرگ فضایی [3,4] گرفته تا سیستم های مینیاتوری پزشکی [5,6] موجب شده است. وقتی لایه های مواد پیزو الکتریک به سطح بالایی و یا پایینی سازه های کامپوزیتی تقویت شده با الیاف متصل می شوند و یا داخل آنها قرار می گیرند، کارآیی شان می تواند به طور مؤثری افزایش یابد. علاوه بر این، ترکیب لایه های پیزو الکتریک با سازه های کامپوزیتی امکان تغییر و یا تصحیح، پاسخ سازه را از طریق حس گری و عمل گری لایه های مذکور فراهم می آورد.

روش لوی (Levy) توسط محققین مختلفی برای تحلیل رفتار استاتیکی و دینامیکی ورق های چندلایه کامپوزیتی مورد استفاده قرار گرفته است [29-7]. خدیر و همکاران [7] با به کار گیری تئوری تغییر شکل بر شی (Cross-ply) مرتبه اول خمش چندلایه های متعامد (Cross-ply) متقارن با دو لبه موازی مقید به تکیه گاه ساده را تحلیل نمودند. ردی و خدیر [8] کمانش و ارتعاشات آزاد چندلایه های متعامد را به کمک حل لوی و نیز روش اجزاء محدود، در قالب تئوری های کلاسیک، تغییر شکل بر شی مرتبه اول و تغییر شکل بر شی مرتبه

میدان جابجایی و شرایط مرزی مکانیکی. بر اساس تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول، میدان جابجایی مکانیکی را به شکل زیر می‌توان نوشت [29]:

$$\begin{aligned} u(x, y, z) &= u_0(x, y) + z\psi(x, y) \\ v(x, y, z) &= v_0(x, y) + z\phi(x, y) \\ w(x, y, z) &= w_0(x, y) \end{aligned} \quad (1)$$

که u , v و w به ترتیب مؤلفه‌های جابجایی در جهات x , y و z هستند. هم‌چنین u_0 , v_0 , w_0 , ψ و ϕ جابجایی‌های عمومیت یافته نامیده شده و توابع مجهولی هستند که باید به دست آیند.

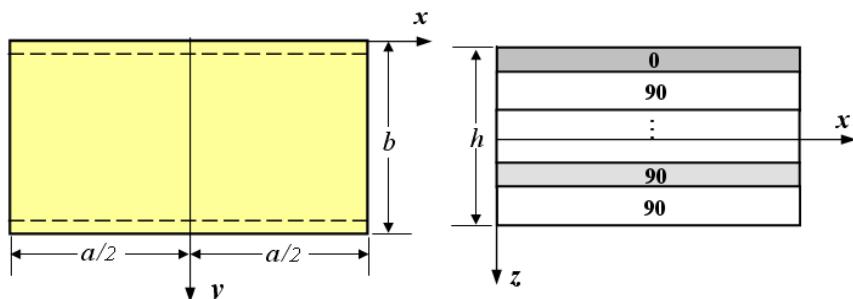
برای ارضای شرایط مرزی ساده $y = 0$ و $y = b$ در $u_0 = w_0 = \psi = N_y = M_y = 0$ جابجایی‌های عمومیت یافته را می‌توان به صورت حاصل ضرب توابع نامعین و توابع مثلثاتی معلوم بسط داد:

$$\begin{aligned} u_0(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} U_m(x) \sin \beta_m y, & v_0(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} V_m(x) \cos \beta_m y \\ w_0(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} W_m(x) \sin \beta_m y, & \psi(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} X_m(x) \sin \beta_m y \\ \phi(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} Y_m(x) \cos \beta_m y, & \beta_m &= \frac{m\pi}{b} \quad (m = 1, 2, \dots) \end{aligned} \quad (2)$$

لایه‌های عمل‌گر پیزوالکتریک برشی در قالب تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول توسط آلدرایهم و خدیر [26] استخراج شده است. آن‌ها معادلات حاصله را به کمک روش لوی و رهیافت فضایی حالت، حل کردند. با بررسی مقالات منتشر شده می‌توان گفت، تا کنون کار جامعی که دربرگیرنده فرمول‌بندی کامل و جنبه‌های مختلف تحلیل چندلایه‌های ترکیبی پیزوالکتریک با چیدمان متعامد باشد، منتشر نشده است. در تحقیق حاضر ضمن بسط روش حل لوی برای چندلایه‌های ترکیبی متعامد پیزوالکتریک، محدودیت‌های روش مذکور در تحلیل این دسته از سازه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. علاوه بر این، نتایج عددی به دست آمده از این روش با نتایج حاصل از روش حل ناویر و روش بنا شده بر تئوری الاستیستیه سه بعدی مقایسه می‌شود.

استخراج روابط

در این بخش، معادلات حاکم بر تعادل برای یک ورق چندلایه متعامد کامپوزیتی که برخی (یا تمام) لایه‌های آن دارای خواص پیزوالکتریک است استخراج و مورد بحث قرار می‌گیرد. هندسه و دستگاه مختصات در شکل (1) نمایش داده شده است.

شکل ۱ هندسه چند لایه مورد بررسی و سیستم محورهای مختصات

$$\begin{aligned} (N_x, N_y, N_{xy}, Q_y, Q_x) &= \int_{-h/2}^{h/2} (\sigma_x, \sigma_y, \sigma_{xy}, \sigma_{yz}, \sigma_{xz}) dz \\ (M_x, M_y, M_{xy}) &= \int_{-h/2}^{h/2} (\sigma_x, \sigma_y, \sigma_{xy}) z dz \end{aligned} \quad (7)$$

متوجههای تنش را می‌توان به شکل زیر به دست

آورده:

$$\begin{Bmatrix} N_x \\ N_y \\ N_{xy} \\ M_x \\ M_y \\ M_{xy} \end{Bmatrix} = \begin{bmatrix} A_{11} & A_{12} & A_{16} & B_{11} & B_{12} & B_{16} \\ & A_{22} & A_{26} & B_{12} & B_{22} & B_{26} \\ & & A_{66} & B_{16} & B_{26} & B_{66} \\ & & & D_{11} & D_{12} & D_{16} \\ & & \text{sym.} & & D_{22} & D_{26} \\ & & & & & D_{66} \end{bmatrix}$$

$$\begin{Bmatrix} \partial u_0 / \partial x \\ \partial v_0 / \partial x \\ \partial v_0 / \partial x + \partial u_0 / \partial y \\ \partial \psi / \partial x \\ \partial \phi / \partial y \\ \partial \phi / \partial x + \partial \psi / \partial y \end{Bmatrix} - \begin{Bmatrix} N_x^P \\ N_y^P \\ N_{xy}^P \\ M_x^P \\ M_y^P \\ M_{xy}^P \end{Bmatrix}$$

$$\begin{Bmatrix} Q_y \\ Q_x \end{Bmatrix} = k^2 \begin{bmatrix} A_{44} & A_{45} \\ A_{45} & A_{55} \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} \partial w / \partial y + \phi \\ \partial w / \partial x + \psi \end{Bmatrix} - \begin{Bmatrix} Q_y^P \\ Q_x^P \end{Bmatrix} \quad (8)$$

در روابط فوق ($k^2 = 5/6$) ضریب تصحیح نیروی

برشی است و A_{ij} سفتی های کششی، D_{ij} سفتی های خمشی و B_{ij} سفتی های اتصال خمش-کشش هستند که به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$(A_{ij}, B_{ij}, D_{ij}) = \sum_{k=1}^{N_z} \int_{z_k}^{z_{k+1}} \bar{Q}_{ij}^{(k)} (1, z, z^2) dz \quad (8)$$

هم‌چنین، $\{N\}$ و $\{Q\}$ متجههای نیروی پیزوالکتریک و $\{M\}$ متجههای ممان پیزوالکتریک نامیده و به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$\{N^P\}^T = \sum_{k=1}^{N_z} \int_{z_k}^{z_{k+1}} [\bar{e}_{31}^k, \bar{e}_{32}^k, \bar{e}_{36}^k] E_z^k dz$$

روابط ساختاری و متوجههای تنش. روابط ساختاری چندلایه‌های ترکیبی پیزوالکتریک را با فرض حالت تنش صفحه‌ای، برای لایه k ام به صورت زیر می‌توان نوشت [29]:

$$\begin{aligned} \begin{Bmatrix} \sigma_x \\ \sigma_y \\ \sigma_{xy} \end{Bmatrix}^k &= \begin{bmatrix} \bar{Q}_{11} & \bar{Q}_{12} & \bar{Q}_{16} \\ \bar{Q}_{12} & \bar{Q}_{22} & \bar{Q}_{26} \\ \bar{Q}_{16} & \bar{Q}_{26} & \bar{Q}_{66} \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{Bmatrix} \\ &- \begin{bmatrix} 0 & 0 & \bar{e}_{31} \\ 0 & 0 & \bar{e}_{32} \\ 0 & 0 & \bar{e}_{36} \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} E_x \\ E_y \\ E_z \end{Bmatrix} \\ \begin{Bmatrix} \sigma_{yz} \\ \sigma_{xz} \end{Bmatrix}^k &= \begin{bmatrix} \bar{Q}_{44} & \bar{Q}_{45} \\ \bar{Q}_{45} & \bar{Q}_{55} \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} \gamma_{yz} \\ \gamma_{xz} \end{Bmatrix} \\ &- \begin{bmatrix} \bar{e}_{14} & \bar{e}_{24} & 0 \\ \bar{e}_{15} & \bar{e}_{25} & 0 \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} E_x \\ E_y \\ E_z \end{Bmatrix} \end{aligned} \quad (3)$$

$$\{E\} = -[\partial \Phi / \partial x \quad \partial \Phi / \partial y \quad \partial \Phi / \partial z]^T \quad (4)$$

$$\begin{Bmatrix} D_x \\ D_y \\ D_z \end{Bmatrix}^k = \begin{bmatrix} 0 & 0 & \bar{e}_{14} & \bar{e}_{15} & 0 \\ 0 & 0 & \bar{e}_{24} & \bar{e}_{25} & 0 \\ \bar{e}_{31} & \bar{e}_{32} & 0 & 0 & \bar{e}_{36} \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{yz} \\ \gamma_{xz} \\ \gamma_{xy} \end{Bmatrix} \\ - \begin{bmatrix} \epsilon_x & \epsilon_{xy} & 0 \\ \epsilon_{xy} & \epsilon_y & 0 \\ 0 & 0 & \epsilon_z \end{bmatrix}^k \begin{Bmatrix} E_x \\ E_y \\ E_z \end{Bmatrix} \quad (5)$$

که در آن‌ها \bar{Q}_{ij}^k سفتی انتقال یافته، \bar{e}_{ij}^k ثابت تنش پیزوالکتریک انتقال یافته، E_i^k میدان الکتریکی در هر لایه، Φ تابع پتانسیل الکتریکی و $\epsilon_x^k, \epsilon_y^k, \epsilon_{xy}^k$ ثوابت دی‌الکتریک انتقال یافته مربوط به هر لایه می‌باشند. با قرار دادن روابط کرنش-جابجایی خطی [29] در روابط فوق و قرار دادن نتیجه در تعریف متجههای تنش، یعنی:

تعادل را به دسته معادلات دیفرانسیل معمولی زیر تبدیل می‌کند:

$$\sum_{m=1}^{\infty} [A_{11}U''_m - A_{12}\beta_m V'_m + B_{11}X''_m - B_{12}\beta_m Y'_m - A_{66}(\beta_m^2 U_m + \beta_m V'_m) - B_{66}(\beta_m^2 X_m + \beta_m Y'_m)] \sin \beta_m y = \frac{\partial N_x^P}{\partial x} + \frac{\partial N_{xy}^P}{\partial y}$$

$$\begin{aligned} \sum_{m=1}^{\infty} & [A_{66}(\beta_m U'_m + V''_m) + B_{66}(\beta_m X'_m + Y''_m) + A_{12}\beta_m U'_m - A_{22}\beta_m^2 V_m + B_{12}\beta_m X'_m - \\ & B_{22}\beta_m^2 Y_m] \cos \beta_m y = \frac{\partial N_{xy}^P}{\partial x} + \frac{\partial N_y^P}{\partial y} \\ \sum_{m=1}^{\infty} & [k^2 A_{55}(W''_m + X'_m) - k^2 A_{44}(\beta_m^2 W_m + \beta_m Y'_m)] \sin \beta_m y = \frac{\partial Q_x^P}{\partial x} + \frac{\partial Q_y^P}{\partial y} - q(x, y) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{m=1}^{\infty} & [B_{11}U''_m - B_{12}\beta_m V'_m + D_{11}X''_m - D_{12}\beta_m Y'_m - B_{66}(\beta_m^2 U_m + \beta_m V'_m) - D_{66}(\beta_m^2 X_m + \beta_m Y'_m) - \\ & k^2 A_{44}(W'_m + X_m)] \sin \beta_m y = \frac{\partial M_x^P}{\partial x} + \frac{\partial M_{xy}^P}{\partial y} - Q_x^P \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{m=1}^{\infty} & [B_{66}(\beta_m U'_m + V''_m) + D_{66}(\beta_m X'_m + Y''_m) + B_{12}\beta_m U'_m - B_{22}\beta_m^2 V_m + D_{12}\beta_m X'_m - D_{22}\beta_m^2 Y_m - \\ & k^2 A_{44}(\beta_m W_m + Y_m)] \cos \beta_m y = \frac{\partial M_{xy}^P}{\partial x} + \frac{\partial M_y^P}{\partial y} - Q_y^P \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{m=1}^{\infty} & [B_{66}(\beta_m U'_m + V''_m) + D_{66}(\beta_m X'_m + Y''_m) + B_{12}\beta_m U'_m - B_{22}\beta_m^2 V_m + D_{12}\beta_m X'_m - D_{22}\beta_m^2 Y_m - \\ & k^2 A_{44}(\beta_m W_m + Y_m)] \cos \beta_m y = \frac{\partial M_{xy}^P}{\partial x} + \frac{\partial M_y^P}{\partial y} - Q_y^P \end{aligned} \quad (12)$$

بررسی معادلات فوق نشان می‌دهد که نیروی مکانیکی q و نیروها و ممان‌های الکتریکی، همانند

$$\{N^P\}^T = \sum_{k=1}^{N_a} \int_{z_k}^{z_{k+1}} [\bar{e}_{31}^k, \bar{e}_{32}^k, \bar{e}_{36}^k] E_z^k dz$$

$$\{M^P\}^T = \sum_{k=1}^{N_a} \int_{z_k}^{z_{k+1}} [\bar{e}_{31}^k, \bar{e}_{32}^k, \bar{e}_{36}^k] E_z^k z dz \quad (4)$$

$$\{Q^P\} = \sum_{k=1}^{N_a} \int_{z_k}^{z_{k+1}} \begin{bmatrix} \bar{e}_{14} & \bar{e}_{24} & 0 \\ \bar{e}_{15} & \bar{e}_{25} & 0 \end{bmatrix} \{E\}^k dz$$

لازم به ذکر است در روابط فوق N تعداد کل لایه‌ها و N_a تعداد لایه‌های فعال (Active) در چند لایه است.

معادلات حاکم بر تعادل. با قرار دادن روابط (7) در معادلات تعادل حاصل از به کار گیری تئوری تغییر شکل بررسی مرتبه اول:

$$\begin{aligned} \frac{\partial N_x}{\partial x} + \frac{\partial N_{xy}}{\partial y} &= 0, & \frac{\partial N_{xy}}{\partial x} + \frac{\partial N_y}{\partial y} &= 0 \\ \frac{\partial Q_x}{\partial x} + \frac{\partial Q_y}{\partial y} + q &= 0, & \frac{\partial M_x}{\partial x} + \frac{\partial M_{xy}}{\partial y} - Q_x &= 0 \\ \frac{\partial M_{xy}}{\partial x} + \frac{\partial M_y}{\partial y} - Q_y &= 0 & & \end{aligned} \quad (10)$$

می‌توان معادلات تعادل را بر حسب جابجایی‌های عمومیت یافته و متوجه‌های نیرو و ممان پیزوالکتریک بازنویسی نمود. با جای گزینی روابط (2) در معادلات حاصله می‌توان نشان داد که برای چند لایه مورد بحث، در صورتی حل تحلیلی وجود دارد که روابط زیر برقرار باشد [29]:

$$A_{16} = A_{26} = A_{45} = B_{16} = B_{26} = D_{16} = D_{26} = 0 \quad (11)$$

و در نتیجه چند لایه مورد بررسی باید دارای چیدمانی از نوع متعامد باشد. به علاوه، این جای گزینی، دسته معادلات دیفرانسیل جزیی حاکم بر

اینک با قرار دادن روابط (۱۳) در معادلات (۱۲)، معادلات حاکم بر تعادل برای چندلایه های ترکیبی متعامد، در حالت کلی، به صورت زیر به دست می آید:

$$\begin{aligned} A_{11}U_m'' - A_{66}\beta_m^2 U_m - \beta_m(A_{12} + A_{66})V_m' + B_{11}X_m'' - \\ B_{66}\beta_m^2 X_m - \beta_m(B_{12} + B_{66})Y_m' = (N_m^{P1})' - \beta_m N_m^{P6} \\ \beta_m(A_{12} + A_{66})U_m' + A_{66}V_m'' - A_{22}\beta_m^2 V_m + \beta_m(B_{12} + \\ B_{66})X_m' + B_{66}Y_m'' - B_{22}\beta_m^2 Y_m = (N_m^{P6})' + \beta_m N_m^{P2} \\ k^2(A_{55}W'' - A_{44}\beta_m^2 W_{mm} + A_{55}X_m' - A_{44}\beta_m Y_m) = \\ (Q_m^{P1})' - \beta_m Q_m^{P2} - Q_m \\ B_{11}U_m'' - B_{66}\beta_m^2 U_m - \beta_m(B_{12} + B_{66})V_m' - k^2 A_{55}W_m' + \\ D_{11}X_m'' - (k^2 A_{55} + D_{66}\beta_m^2)X_m - \beta_m(D_{12} + D_{66})Y_m' = \\ (M_m^{P1})' - \beta_m M_m^{P6} - Q_m \\ \beta_m(B_{12} + B_{66})U_m' + B_{66}V_m'' - B_{22}\beta_m^2 V_m - \\ k^2 A_{44}\beta_m W_m + \beta_m(D_{12} + D_{66})X_m' + D_{66}Y_m'' - \\ (k^2 A_{44} + D_{22}\beta_m^2)Y_m = (M_m^{P6})' + \beta_m M_m^{P2} - Q_m \end{aligned} \quad (15)$$

از آن جا که متوجه های نیرو و ممان پیزو الکتریک را می توان بر حسب پارامتر یکسان پتانسیل الکتریکی Φ تعریف نمود (روابط (۴) و (۹) را بینید)، انتظار می رود که همه این نیروها و ممانها در حل لوی شرکت نکنند و برای وجود حل تحلیلی، بعضی از آنها با توجه به شکل بسطشان باید صفر در نظر گرفته شوند (این موضوع خود یکی از محدودیت های روش حل لوی است). به عنوان مثال، اگر در چندلایه متعامد، لایه های پیزو از کلاس ۲۲۲ [30] وجود داشته باشد و قصد در نظر گرفتن نیروها و ممان برشی M_{xy}^P و Q_x^P ، Q_y^P ، N_{xy}^P را داشته باشیم، تابع پتانسیل الکتریکی باید به صورت سری های دو گانه کسینوسی بسط داده شود؛ در این صورت

ترم های طرف چپ تساوی، باید به صورت سری های مثلثاتی زیر بسط داده شوند:

$$\begin{aligned} q(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} Q_m(x) \sin \beta_m y \\ N_x^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} N_m^{P1}(x) \sin \beta_m y \\ N_{xy}^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} N_m^{P6}(x) \cos \beta_m y \\ N_y^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} N_m^{P2}(x) \sin \beta_m y \\ M_x^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} M_m^{P1}(x) \sin \beta_m y \\ M_y^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} M_m^{P2}(x) \sin \beta_m y \\ Q_x^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} Q_m^{P1}(x) \sin \beta_m y \\ Q_y^P(x, y) &= \sum_{m=1}^{\infty} Q_m^{P2}(x) \cos \beta_m y \end{aligned} \quad (13)$$

که

$$\begin{aligned} Q_m(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b q \sin \beta_m y \, dy \\ N_m^{P1}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b N_x^P \sin \beta_m y \, dy \\ N_m^{P2}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b N_y^P \sin \beta_m y \, dy \\ N_m^{P6}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b N_{xy}^P \cos \beta_m y \, dy \\ M_m^{P1}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b M_x^P \sin \beta_m y \, dy \\ M_m^{P2}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b M_y^P \sin \beta_m y \, dy \\ M_m^{P6}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b M_{xy}^P \cos \beta_m y \, dy \\ Q_m^{P1}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b Q_x^P \sin \beta_m y \, dy \\ Q_m^{P2}(x) &= \frac{2}{b} \int_0^b Q_y^P \cos \beta_m y \, dy \end{aligned} \quad (14)$$

فضای حالت، دستگاه خطی معادلات دیفرانسیل معمولی (۱۵) با ضرایب ثابت را می‌توان به فرم یک معادله دیفرانسیل ماتریسی مرتبه اول نوشت:

$$\{Z'\} = [T]\{Z\} + \{F\} \quad (16)$$

که در آن $\{Z(x)\}$ بردار حالت است و متغیرهای حالت به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$\begin{aligned} Z_1 &= U_m(x), & Z_2 &= U'_m(x), & Z_3 &= V_m(x) \\ Z_4 &= V'_m(x), & Z_5 &= W_m(x), & Z_6 &= W'_m(x) \\ Z_7 &= X_m(x), & Z_8 &= X'_m(x), & Z_9 &= Y_m(x) \\ Z_{10} &= Y'_m(x) \end{aligned} \quad (17)$$

$$[T] = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ a_{11} & 0 & 0 & a_{14} & 0 & a_{16} & a_{17} & 0 & 0 & a_{110} \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & a_{22} & a_{23} & 0 & a_{25} & 0 & 0 & a_{28} & a_{29} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & a_{35} & 0 & 0 & a_{38} & a_{39} & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ a_{41} & 0 & 0 & a_{44} & 0 & a_{46} & a_{47} & 0 & 0 & a_{410} \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & a_{52} & a_{53} & 0 & a_{55} & 0 & 0 & a_{58} & a_{59} & 0 \end{bmatrix} \quad (18)$$

$$\{F\} = \{0, c_1, 0, c_2, 0, c_3, 0, c_4, 0, c_5\}^T \quad (19)$$

که عناصر غیرصفر ماتریس ضرایب $[T]$ و بردار ثوابت $\{F\}$ در بخش پیوست معرفی شده‌اند.

صورت حل تحلیلی مسئله امکان‌پذیر نخواهد بود. برای چندلایه مورد بحث، چنان‌چه توزیع پتانسیل الکتریکی به صورت سری‌های دوگانه سینوسی در نظر گرفته شود، در این صورت پارامترهای $M_{mn}^{P2}, N_{mn}^{P2}, M_{mn}^{P1}, N_{mn}^{P1}$ و $Q_{mn}^{P6}, Q_{mn}^{P1}, N_{mn}^{P6}$ باید صفر باشند؛ البته در چندلایه‌های معتمد با لایه‌های پیزوالکتریک از کلاس $[30]$ mm²، نظر به این که $\bar{e}_{36} = 0$ ، نیرو و ممان برشی M_{xy}^P و N_{xy}^P خود به خود صفر می‌شود. سعی شده تا بحث‌های مربوط به این موضوع در جدول (۱) خلاصه گردد.

حل معادلات

چنان‌چه مشاهده شد، به کمک روش ارایه شده معادلات حاکم بر تعادل که ذاتاً یک دستگاه معادلات دیفرانسیل جزیی معمولی مرتبه دو است، به یک دستگاه معادلات دیفرانسیل معمولی مرتبه دو با ضرایب ثابت تبدیل گردید که می‌توان آن را به صورت تحلیلی حل نمود. برای حل دستگاه معادلات (۱۵) از روش تحلیلی فضای حالت [31] کمک گرفته شده است. رهیافت فضای حالت شامل نوشتن یک معادله دیفرانسیل معمولی مرتبه بالاتر به فرم یک معادله ماتریسی مرتبه اول می‌شود که حل آن با به‌کارگیری روش‌های ماتریسی بر حسب مقادیر ویژه اپراتور ماتریسی، به دست می‌آید. با این توصیف از رهیافت

جدول ۱ متجه‌های نیرو و ممان پیزوالکتریک که در حل لوی چندلایه‌های ترکیبی معتمد حذف می‌شوند

متوجهه‌های که باید صفر باشند	ثوابت پیزوالکتریکی که به واسطه تعامل صفرند	کلاس کریستالوگرافی لایه‌های پیزوالکتریک	بسط پتانسیل در راستای y
$N_m^{P1}, N_m^{P2}, M_m^{P1}, M_m^{P2}$	$\bar{e}_{24}, \bar{e}_{15}$	222	کسینوسی
$N_m^{P6}, Q_m^{P1}, Q_m^{P2}, M_m^{P6}$	$\bar{e}_{24}, \bar{e}_{15}$	222	سینوسی
-	$\bar{e}_{36}, \bar{e}_{14}, \bar{e}_{25}$	mm2	سینوسی

تحلیل چند لایه های با چهار لایه مقید به شرایط تکیه گاهی ساده را دارد. نتایج عددی مشتمل بر تغییرات بی بعد شده جابجایی های مکانیکی و الکتریکی و تنش های داخل صفحه ای و بین صفحه ای می شود.

لازم به ذکر است، در مسئله نمونه اول تنش بر بشی عرضی از روابط ساختاری (۳) محاسبه شده و در مسئله دوم نتایج برای تنش های بین لایه ای از روابط سه بعدی الاستیسیته به دست آمده است. هم چنین با توجه به آن که سازه های مورد نظر از نوع ورق می باشند و با توجه به ضخامت کم لایه های پیزو الکتریک، در تمام مسائل فرض بر آن است که تغییرات ولتاژ در راستای ضخامت به صورت خطی است.

چند لایه ترکیبی $[p^0/0/90/0/p^0]$ اولین مثال به تحلیل پنج لایه مربعی شکل $[p^0/0/90/0/p^0]$ با لایه های پیزو الکتریک بسیار نازک و مقید به چهار تکیه گاه ساده اختصاص یافته است. این مسئله قبلاً توسط Ray و همکارانش [33] به صورت تحلیلی (بر اساس رهیافت حل دقیق سه بعدی [34] pagano) حل شده است. چند لایه تحت دو بارگذاری گسترده سینوسی مکانیکی و الکتریکی، به صورت زیر قرار دارد:

$$q(x, y) = q_0 \sin\left(\frac{\pi x}{a}\right) \sin\left(\frac{\pi y}{b}\right) \quad (21)$$

$$\Phi(x, y) = \Phi_0 \sin\left(\frac{\pi x}{a}\right) \sin\left(\frac{\pi y}{b}\right) \quad (22)$$

که q_0 و Φ_0 به ترتیب مقادیر بیشینه بار مکانیکی و پتانسیل الکتریکی (ولتاژ) اعمالی به سازه هستند. ولتاژ به الکترود متصل به سطح بالای لایه پیزو الکتریک فوقانی (لایه شماره ۱) اعمال شده و پتانسیل الکتریکی سطح پایینی این لایه صفر است (اتصال به زمین). نمایی از چیدمان لایه ها، جهت قطبی سازی (Polarization) و نحوه بارگذاری الکتریکی در شکل (۲) نمایش داده شده است

می توان نشان داد که پاسخ معادله دیفرانسیل ماتریسی (۱۶) از رابطه زیر به دست می آید [32]:

$$\{Z\} = [\Lambda][E]\{K\} + [\Lambda][E] \int_0^x [E]^{-1} [\Lambda]^{-1} \{F\} d\zeta \quad (20)$$

در رابطه فوق $[\Lambda]$ ماتریس بردارهای ویژه ماتریس $[T]$, $[\Lambda]^{-1}$ معکوس آن و $\{K\}$ برداری ۱۰ عضوی از ثوابت انتگرال گیری است که به وسیله اعمال شرایط مرزی بر لبه های $x = \pm a/2$ تعیین می شود. هم چنین

$[E] = \text{diag}(e^{\lambda_1 x}, e^{\lambda_2 x}, \dots, e^{\lambda_{10} x})$ که در آن λ_i مقادیر ویژه مربوط به ماتریس $[T]$ هستند. ثوابت مربوط به حل معادلات فضای حالت برای شرایط مرزی مختلف روی لبه های $x = -a/2$ و $x = a/2$ در بخش پیوست، استخراج و دسته بندی شده است.

نتایج عددی

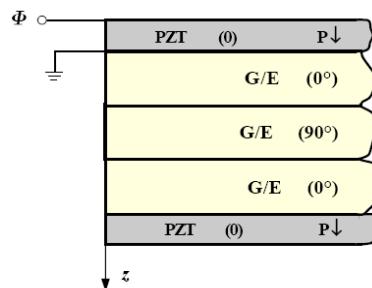
در این بخش نتایج عددی حاصل از رابطه سازی ارایه شده در بخش های گذشته به وسیله حل دو مسئله نمونه بررسی می شود. مسئله اول: شامل پنج لایه متقارن $[p^0/0/90/0/p^0]$ (دو لایه پیزو الکتریک از جنس PZT و هسته گرافیت / اپوکسی است) تحت شرایط مرزی ساده و بارگذاری گسترده سینوسی مکانیکی و الکتریکی است؛ و در مسئله دوم: چهار لایه پیزو الکتریک $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$ (لایه های فوقانی و تحتانی از جنس PZT-4 و دو لایه دیگر از PVDF هستند) تحت شرایط مرزی قابل قبول روش لوی و بارگذاری گسترده ثابت الکتریکی، تحلیل استاتیکی علاوه بر این یک کد رایانه ای برای تحلیل استاتیکی چند لایه های ترکیبی متعارف به روش ناویر تهیه شده است که نتایج به دست آمده از آن با نتایج حاصل از روش لوی هم از نظر دقت و هم از نظر سرعت همگرایی مقایسه می شود (روش ناویر فقط قابلیت

مقادیر بی بعد شده جابجایی عرضی \bar{w} و تنش های داخل صفحه ای $\bar{\sigma}_x$, $\bar{\sigma}_y$ و $\bar{\sigma}_{xy}$ و بین $q_0 = 1 \text{ Pa}$ صفحه ای $\bar{\sigma}_{yz}$ برای حالت بارگذاری $\Phi_0 = 100 \text{ V}$, به کمک جدول (۲) با نتایج موجود در مرجع [33] و نیز نتایج حاصل از حل ناویر مقایسه شده است. مقادیر جابجایی عرضی \bar{w} در مرکز ورق، تنش های عمودی $\bar{\sigma}_x$ و $\bar{\sigma}_y$ در مرکز ورق و به ترتیب در فاصله ± 4.5 و ± 1.5 میلیمتر از صفحه میانی، تنش برشی $\bar{\sigma}_{xy}$ در گوش ورق و به فاصله ± 4.5 میلیمتر از صفحه میانی و بالاخره تنش برشی بین صفحه ای $\bar{\sigma}_{yz}$ در صفحه میانی و وسط لبه $y=0$ محاسبه شده اند. لازم به یادآوری است که مقادیر تنش های $\bar{\sigma}_x$ و $\bar{\sigma}_{xy}$ مربوط به لایه های گرافیت / اپوکسی می باشد. هم چنین تنش ها و خیز به صورت زیر بی بعد شده اند:

$$\begin{aligned} \bar{w} &= w_0 \left(\frac{E_2 h^3}{a^4 q_0} \right) \times 10^2 \\ (\bar{\sigma}_x, \bar{\sigma}_y, \bar{\sigma}_{xy}) &= (\sigma_x, \sigma_y, \sigma_{xy}) \left(\frac{h^2}{a^2 q_0} \right), \\ \bar{\sigma}_{yz} &= \sigma_{yz} \left(\frac{h}{aq_0} \right) \end{aligned} \quad (23)$$

که در آن E_2 مدول یانگ در راستای عمود بر جهت قرارگیری الیاف و h ضخامت مربوط به لایه های میانی (سه لایه غیر پیزو) است.

(ضخامت لایه های پیزو الکتریک، به دلیل محدودیت، اغراق آمیز نشان داده شده است).

شکل ۲ نحوه چیدمان لایه ها و بارگذاری الکتریکی مربوط به چندلایه $[p^0/0/90/0/p^0]$

سه لایه مرکزی سازه هر یک دارای ضخامت یکسان ۳ میلی متر بوده و از جنس گرافیت / اپوکسی در نظر گرفته شده اند. خواص مواد مورد استفاده برای این لایه ها در دستگاه مختصات ماده، عبارتند از:

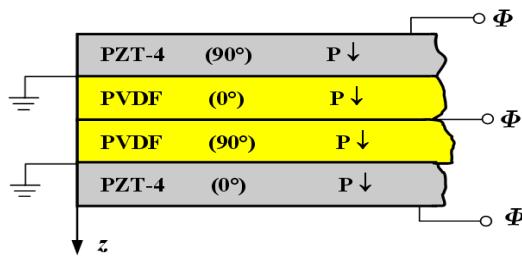
$$\begin{aligned} E_1 &= 25E_2, & G_{12} = G_{13} &= 0.5E_2, & G_{23} &= 0.2E_2 \\ v_{12} &= v_{23} = v_{13} & = 0.25, & E_2 &= 6.9 \text{ GPa} \\ \epsilon_{11} &= \epsilon_{22} = \epsilon_{33} & = 8.85 \times 10^{-12} \text{ F/m} \end{aligned}$$

هم چنین ضخامت هر یک از لایه های پیزو الکتریک ۴ میکرومتر منظور شده که خواص مواد تشکیل دهنده آنها (PZT) به صورت زیر است:

$$\begin{aligned} E_1 &= E_2 = 2 \text{ GPa}, & v_{12} &= v_{23} = v_{13} = 0.29 \\ \epsilon_{11} &= \epsilon_{22} = \epsilon_{33} = 0.1062 \times 10^{-9} \text{ F/m} \\ e_{31} &= e_{32} = 0.0046 \text{ C/m}^2, & e_{33} &= e_{24} = e_{15} = 0 \end{aligned}$$

جدول ۲ مقایسه تنش های چندلایه $[p^0/0/90/0/p^0]$ حاصل از روش های مختلف

$\bar{\sigma}_{yz}(0,0,0)$	$\bar{\sigma}_{xy}(-a/2,0,\pm h/2)$	$\bar{\sigma}_y(0,a/2,\pm h/6)$	$\bar{\sigma}_z(0,a/2,\pm h/2)$	$\bar{w}(0,a/2,0)$	روش
۰.۰۸۲۹	۰.۰۱۹۸ / -۰.۰۲۰۶	۰.۱۸۴ / -۰.۱۵۸	۰.۵۱۸ / -۰.۵۰۴	۰.۴۱۱	لوی
۰.۰۸۲۹	۰.۰۱۹۸ / -۰.۰۲۰۶	۰.۱۸۴ / -۰.۱۵۸	۰.۵۱۸ / -۰.۵۰۴	۰.۴۱۱	ناویر
۰.۰۸۶	۰.۰۱۹ / -۰.۰۲۱	۰.۱۸۴ / -۰.۱۵۸	۰.۵۱۸ / -۰.۵۰۴	۰.۴۴۷	ری [33]

شکل ۳ نحوه چیدمان لایه‌ها و بارگذاری الکتریکی مربوط به چندلایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$

نتایج برای بارگذاری ثابت Φ_0 توسط شکل‌های (۴ تا ۱۵) نمایش داده شده است. در شکل‌های مذکور مقادیر تنش‌ها و جابجایی‌های مکانیکی و الکتریکی به صورت زیر بدون بعد شده‌اند:

$$\begin{aligned} (\bar{u}, \bar{v}, \bar{w}) &= (u, v, w) \left(\frac{E_2 e_{31}}{10 \Phi_0} \right) \\ (\bar{\sigma}_x, \bar{\sigma}_y, \bar{\sigma}_{xy}) &= (\sigma_x, \sigma_y, \sigma_{xy}) \left(\frac{a}{100 \Phi_0 e_{31}} \right) \\ (\bar{\sigma}_{xz}, \bar{\sigma}_{yz}, \bar{\sigma}_z) &= (\sigma_{xz}, \sigma_{yz}, \sigma_z) \left(\frac{a}{\Phi_0 e_{31}} \right), \quad \bar{D}_z = D_z \left(\frac{10^4}{e_{31}} \right) \end{aligned} \quad (24)$$

که در آن D_z مؤلفه‌های بردار جابجایی الکتریکی در راستای Z بوده و نیز مقادیر E_2 و e_{31} به ترتیب مدول یانگ و ثابت تنش پیزوالکتریک مربوط به لایه‌های PZT-4 می‌باشند.

با توجه به وجود سه نوع شرط مرزی ساده، گیردار و آزاد، در مجموع، شش ترکیب متمایز از شرایط مرزی مذکور بر چهار لبه ورق می‌توان در نظر گرفت که شرایط حل لوی را برآورده نماید (SSSS، CSCS، FSFS، FSSS، CSFS)؛ بنابراین نتایج فقط برای این شش ترکیب از شرایط مرزی ارایه شده است. شکل‌های (۴-الف) و (۴-ب) به ترتیب نحوه هم‌گرایی روش‌های ناویر و لوی را برای مسئله مورد بررسی نشان می‌دهند. در این شکل‌ها خیز بی بعد شده مرکز چندلایه تحت شرایط مرزی چهار طرف تکیه‌گاه ساده بر حسب تعداد ترم مورد نیاز در

تطابق بسیار خوبی بین نتایج حل Ray و همکارانش و روش لوی دیده می‌شود. البته دلیل این تطابق عالی بین نتایج دو روشی که یکی بر اساس یک تئوری سه بعدی و دیگری بر اساس تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول شکل گرفته را می‌توان علاوه بر توانایی روش، نسبت ضخامت به عرض کم ورق نیز دانست. حتی در مورد تنش‌ها نیز هیچ گونه اختلافی بین نتایج حاصل از روش‌های ناویر و لوی، مشاهده نمی‌شود. لازم به یادآوری است که هم‌گرایی روش‌های ناویر و لوی با یک تکرار صورت گرفته است که این موضوع با توجه به شکل سینوسی بارهای مکانیکی و الکتریکی قابل پیش‌بینی بود.

چندلایه پیزوالکتریک $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$ چندلایه مورد بحث دارای نسبت طول به عرض ۱ و طول به ضخامت ۱۰ است و همه لایه‌های تشکیل دهنده آن ضخامت یکسان دارند ($h/4$). لایه‌های فوقانی و تحتانی از جنس PZT-4 و دو لایه دیگر از PVDF انتخاب شده‌اند. خواص این مواد که از مرجع [35] اقتباس شده به شرح زیر است:

PZT4:

$$\begin{aligned} C_{11} &= 139.00 \text{ GPa}, \quad C_{22} = 139.00 \text{ GPa}, \quad C_{44} = 25.60 \text{ GPa} \\ C_{55} &= 25.60 \text{ GPa}, \quad C_{66} = 30.60 \text{ GPa}, \quad \nu_{12} = 0.329 \\ e_{31} &= e_{32} = -5.2 \text{ C/m}^2, \quad e_{33} = 15.08 \text{ C/m}^2, \quad e_{24} = e_{15} = 12.72 \text{ C/m}^2 \\ \epsilon_{11} &= \epsilon_{22} = 1.306 \times 10^{-8} \text{ F/m}, \quad \epsilon_{33} = 1.151 \times 10^{-8} \text{ F/m} \end{aligned}$$

PVDF:

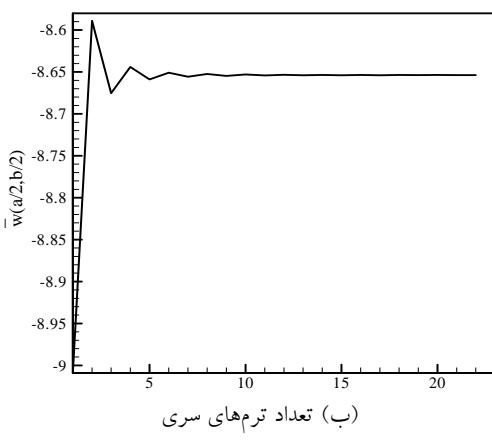
$$\begin{aligned} C_{11} &= 238.00 \text{ GPa}, \quad C_{22} = 23.60 \text{ GPa}, \quad C_{44} = 2.15 \text{ GPa} \\ C_{55} &= 4.40 \text{ GPa}, \quad C_{66} = 6.43 \text{ GPa}, \quad \nu_{12} = 0.154 \\ e_{31} &= -0.13 \text{ C/m}^2, \quad e_{32} = -0.14 \text{ C/m}^2, \quad e_{33} = -0.276 \text{ C/m}^2 \\ e_{24} &= -0.009 \text{ C/m}^2, \quad e_{15} = -0.135 \text{ C/m}^2 \\ \epsilon_{11} &= 1.107 \times 10^{-10} \text{ F/m}, \quad \epsilon_{22} = \epsilon_{33} = 1.061 \times 10^{-10} \text{ F/m} \end{aligned}$$

نحوه اعمال ولتاژ به الکترودها در شکل (۳) نمایش داده شده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، اتصال سیم‌ها به صورت موازی بوده و کلیه اتصالات در حالت مدار باز است.

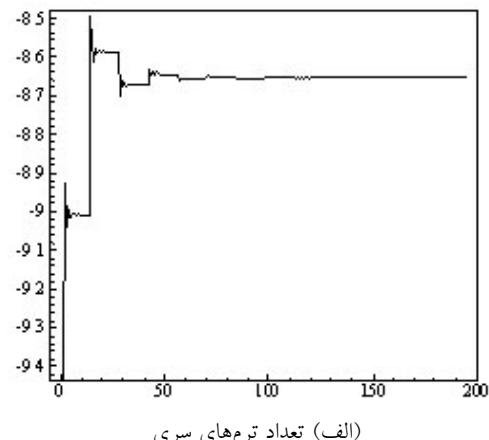
مقادیر زوج m و n ، در شرایط بارگذاری ثابت است). برای رسیدن به یک دقت سه رقم اعشاری برای $\bar{w}(0,0)$ ، تعداد جمله‌های سری مورد نیاز در دو روش، به این شرح است: روش لوی ۲۲ تکرار و روش ناویر: $m=n=28$ ($14 \times 14 = 196$).

منحنی‌های مقایسه‌ای تغییرات جابجایی‌های مکانیکی در راستای طول یا عرض و تنש‌ها و بردار جابجایی الکتریکی در راستای ضخامت برای شرایط مرزی مختلف، مربوط به حالت بارگذاری الکتریکی ثابت، در شکل‌های (۵ تا ۸) قابل مشاهده است. با بررسی این شکل‌ها می‌توان دریافت که نتایج عددی ارایه شده برای روش ناویر به نحو بسیار عالی بر نتایج حاصل از روش حل لوی منطبق هستند. هم‌چنین مشاهده می‌شود که توزیع مؤلفه D بردار جابجایی الکتریکی چندان تابع نوع شرایط مرزی نیست.

سری‌های مثلثاتی رسم شده است. در مورد شکل‌های مذکور، این توضیح باید داده شود که هر عدد بر روی محور افقی شکل (۴-ب)، در حقیقت، نماینده نصف تعداد جملات سری‌های مثلثاتی تعریف شده برای حل لوی می‌باشد؛ چرا که با توجه به صفر شدن توابع متوجههای نیرو و ممان الکتریکی به ازای مقادیر زوج m ، در شرایط بارگذاری ثابت، عملاً تعداد ترم‌های سری مورد نیاز در فرآیند حل معادلات حاکم برای یک m معین، نصف آن مقدار m خواهد بود. هم‌چنین در شکل (۴-الف) هر عدد بر روی محور افقی نماینده مقدار $\frac{m \times n}{4}$ است که m و n تعداد جملات سری‌های دوگانه مثلثاتی هستند (دلیل ضرب m در n ، آن است که روش حل دارای دو حلقه تکرار تو در تو است و دلیل تقسیم حاصل ضرب بر ۴، صفر شدن متوجههای نیرو و ممان الکتریکی به ازای

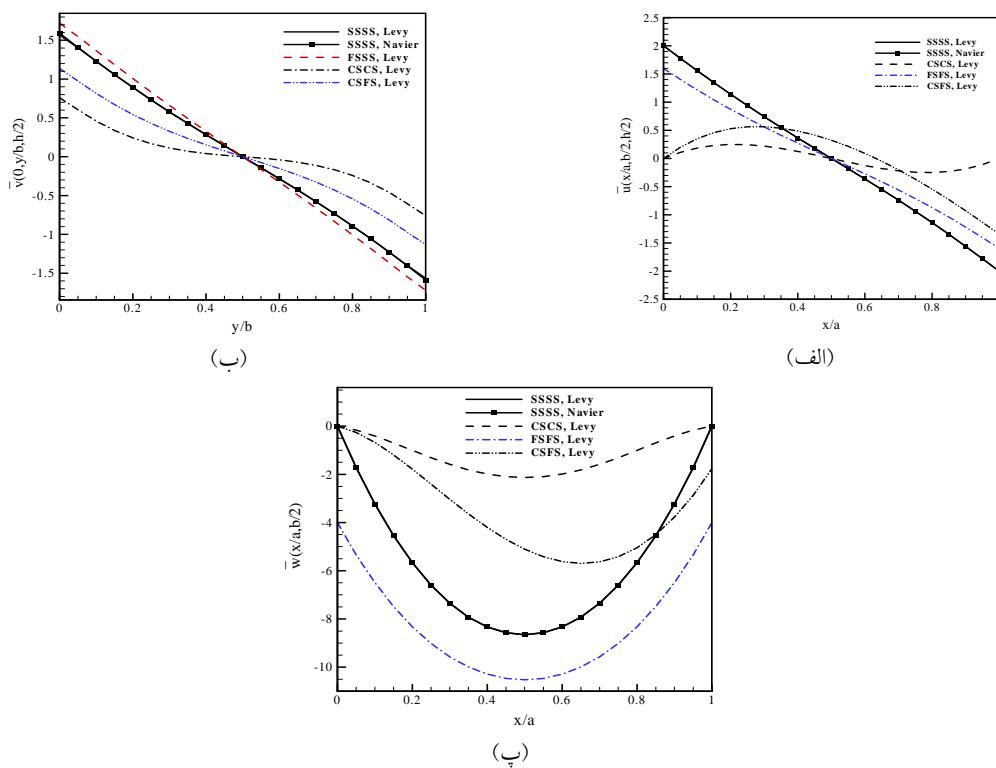

(ب) تعداد ترم‌های سری

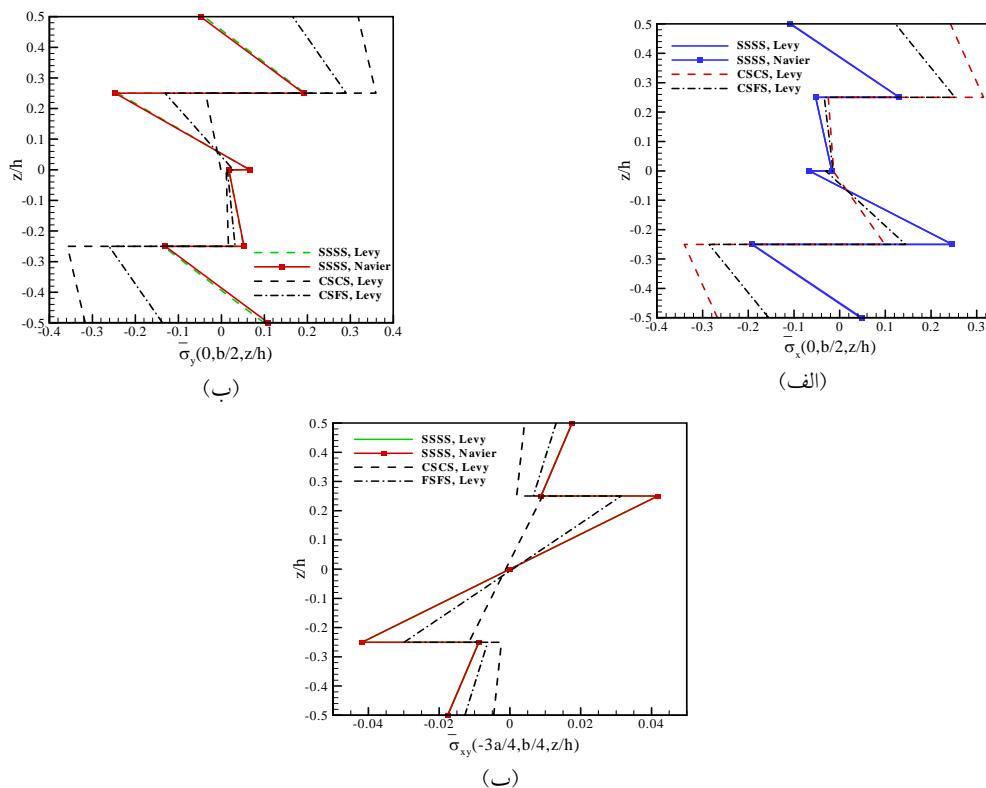

(الف) تعداد ترم‌های سری

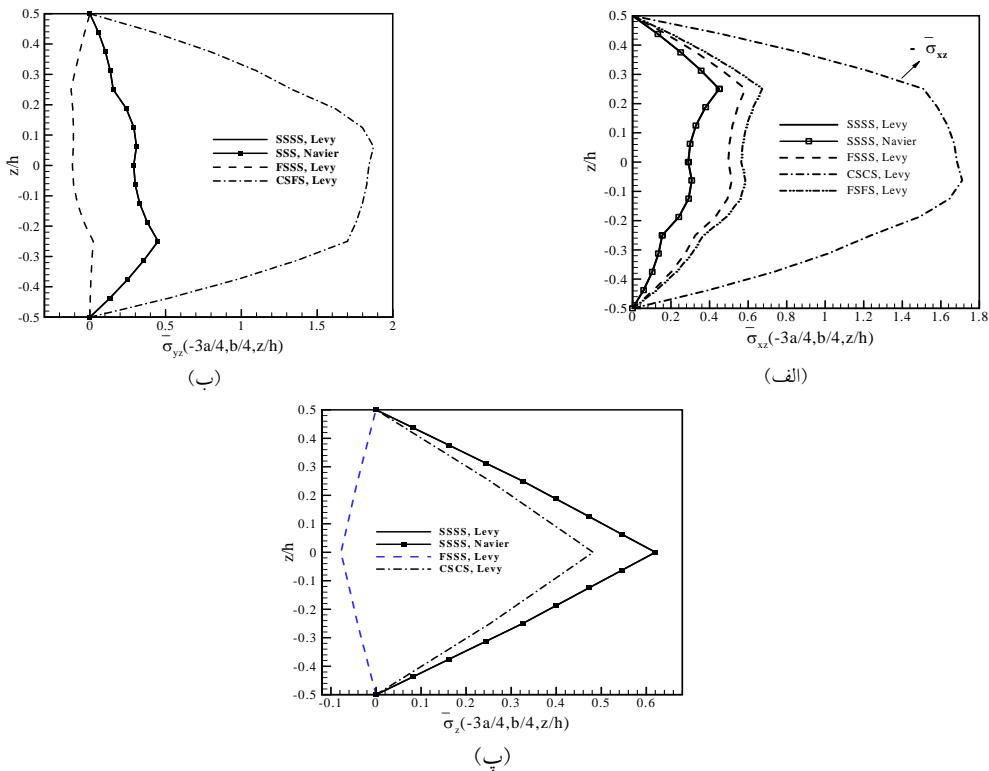
شکل ۴ نیز مرکز چندلایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$ تحت شرایط مرزی ساده بر حسب تعداد ترم‌های سری مثلثاتی؛ (الف) مربوط به روش ناویر و (ب) مربوط به روش لوی

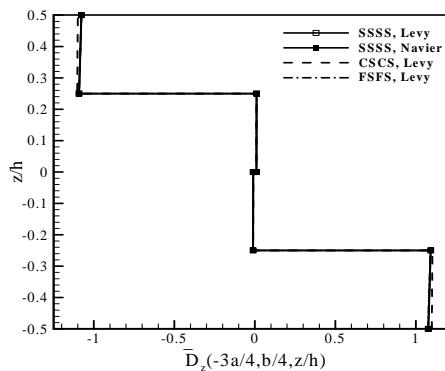
شکل ۵ تغییرات (الف) \bar{u} بر حسب x/a ، (ب) \bar{v} بر حسب y/a و (ب) \bar{w} بر حسب x/a برای چند لایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$

شکل ۶ توزیع تنش های داخل صفحه ای در راستای ضخامت چند لایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$: (الف) $\bar{\sigma}_x$ ، (ب) $\bar{\sigma}_y$ و (ب) $\bar{\sigma}_{xy}$

شکل ۷ توزیع تنש‌های داخل صفحه‌ای در راستای ضخامت چندلایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$: (الف) $\bar{\sigma}_{xz}$ ، (ب) $\bar{\sigma}_{yz}$ و (ج) $\bar{\sigma}_z$

شکل ۸ تغییرات \bar{D}_z در راستای ضخامت چندلایه $[p^{90}/p^0/p^{90}/p^0]$

سازه‌ها مورد بحث قرار گرفت. همچنین رهیافت فضایی حالت، با موفقیت برای حل معادلات حاکم بر تعادل مسئله مورد بررسی، به کار گرفته شد و مشاهده گردید که به هنگام استفاده از روش‌های حل ناویر و لوی برای تحلیل استاتیکی چندلایه‌های متعامد ترکیبی پیزوالکتریک، امکان منظور کردن همزمان سهم همه نیروها و ممان‌های الکتریکی میسر نیست. مقایسه نتایج

نتیجه‌گیری

به کمک تئوری تغییر شکل برشی مرتبه اول و روش حل لوی رفتار استاتیکی چندلایه‌های متعامد ترکیبی پیزوالکتریک با خواص ارتوتروپیک بررسی شد. معادلات حاکم بر تعادل بر حسب نوع کلاس کریستالوگرافی لایه‌های پیزوالکتریک دسته‌بندی شده و محدودیت روی در تحلیل خمس این گروه از

عددی با نتایج حاصل از روش ناویر و حل دقیق داد.
سه بعدی صحت و دقت عالی نتایج ارائه شده را نشان

مراجع

1. Mouritza, A. P., Bannister, M. K., Falzon, P. J. and Leong K. H., "Review of applications for advanced three-dimensional fibre textile composites", *Compos. Part A*, Vol. 30, pp. 1445-1461, (1999).
2. Fujihara, K., Teo K., Gopal, R., Loh, P. L., Ganesh, V. K., Ramakrishna, S., Foong, K. W. C. and Chew, C. L., "Fibrous composite materials in dentistry and orthopaedics: review and applications", *Compos. Sci. Tech.*, Vol. 64, pp. 775-788, (2004).
3. Loewy, R. G., "Recent developments in smart structures with aeronautical applications", *Smart Mat. Struct.*, Vol. 6, R11-R42, (1997).
4. Crawley, E. F., "Intelligent structures for aerospace - A technology overview and assessment", *AIAA J.*, Vol. 32, pp. 1689-1699, (1994).
5. Peters, D. J. and Blackford, B. L., "Bimorph-based translation device for two-dimensional, remote micropositioning", *Rev. Sci. Instrum.*, Vol. 60, pp. 138-140, (1989).
6. Chopra, I., "Review of state of art of smart structures and integrated systems", *AIAA J.*, Vol. 40, pp. 2145-87, (2002).
7. Khdeir, A. A., Reddy, J. N., and Librescu, L., "Levy type solutions for symmetrically laminated rectangular plates using First-order shear deformation theory", *J. App. Mech.*, Vol. 54, pp. 640-642, (1987).
8. Reddy, J. N. and Khdeir, A. A., "Buckling and vibration of laminated composite plates using various plate theories", *AIAA J.*, 27(12), pp. 1808-1817, (1989).
9. Khdeir, A. A., "Comparison between shear deformable and kirchhoff theories for bending, buckling, and vibration of antisymmetric angle-ply laminated plates", *Compos. Struct.*, Vol. 13, pp. 159-172, (1989).
10. Bose, P. and Reddy, J. N., "Analysis of composite plates using various plate theories. Part 1: Formulation and analytical solutions", *Struct. Eng. Mech.*, 6(6), pp. 583-612, (1998).
11. Bose, P. and Reddy, J. N., "Analysis of composite plates using various plate theories. Part 2: Formulation and analytical solutions", *Struct. Eng. Mech.*, 6(7), pp. 727-746, (1998).
12. Khdeir, A. A. and Reddy, J. N., "Free vibrations of laminated composite plates using second-order shear deformation theory", *Comput. Struct.*, Vol. 71, pp. 617-626, (1999).
13. Palardy, R. F. and Palazotto, A. N., "Buckling and vibration of composite plates using the Levy

- method", *Compos. Struct.*, 14(1), pp. 61-86, (1990).
14. Khdeir, A. A., "Forced vibration of antisymmetric angle-ply laminated plates with various boundary conditions", *J. Sound Vib.*, 188(2), pp. 257-267, (1995).
 15. Librescu, L. and Khdeir, A. A., "Analysis of symmetric cross-ply laminated elastic plates using a higher-order theory, Part I. Stress and displacement", *Compos. Struct.*, Vol. 9, pp. 189-213, (1988).
 16. Khdeir, A. A., Reddy, J. N., and Librescu, L., "Analytical solution of a refined shear deformation theory for rectangular composite plates", *Int. J. Solids Struct.*, 23(10), pp. 1447-1463, (1987).
 17. Khdeir, A. A. and Librescu, L., "Analysis of symmetric cross-ply laminated elastic plates using a higher-order theory, Part II. Buckling and free vibration", *Compo. Struct.*, Vol. 9, pp. 259-277, (1988).
 18. Khdeir, A. A. and Reddy, J. N., "Exact-solutions for the transient response of symmetric cross-ply laminates using a higher-order plate theory", *Compos. Sci. Tech.*, Vol. 34, pp. 205-224, (1989).
 19. Khdeir, A. A., "Free vibration and buckling of unsymmetric cross-ply laminated plates using a refined theory", *J. Sound Vib.*, 128(3), pp. 377-395, (1989).
 20. Khdeir, A. A. and Reddy, J. N., "Thermal stresses and deflections of cross-ply laminated plates using refined plate theories", *J. Thermal Stresses*, 14(4), pp. 419-438, (1991).
 21. Khdeir, A. A. and Reddy, J. N., "Analytical solutions of refined plate theories of cross-ply composite laminates", *J. Press. Vess. Tech.*, 113(4), pp. 570-578, (1991).
 22. Khdeir, A. A., "Free vibration and buckling of symmetric cross-ply laminated plates by an exact method", *J. Sound Vib.*, 126(3), pp. 447-461, (1988).
 23. Khdeir, A. A., "Free vibration of antisymmetric angle-ply laminated plates including various boundary conditions", *J. Sound Vib.*, 122(2), pp. 377-388, (1988).
 24. Nosier, A. and Reddy, J. N., "On vibration and buckling of symmetric laminated plates according to shear deformation theories", *Acta Mechanica*, 94(3,4), pp. 123-170, (1992).
 25. Kapuria, S., Dube, G. P., Dumir, P. C. and Sengupta, S., "Levy-type piezothermoelastic solution for hybrid plate by using first-order shear deformation theory.", *Compos. Part B*, 28B, pp. 535-546, (1997).
 26. Aldraihem O. J. and Khdeir A. A., "Analytical solutions of antisymmetric angle-ply laminated plates with thickness-shear piezoelectric actuators", *Smart Mater. Struct.*, Vol. 15, pp. 232-242, (2006).
 27. Khdeir, A. A. and Reddy, J. N., "Analytical solutions of refined plate theories of cross-ply composite laminates", *J. Press. Vess. Tech.*, 113(4), pp. 570-578, (1991).
 28. Chen, W. C. and Liu, W. H., "Deflections and free vibrations of laminated plates—Levy-type solutions", *Int. J. Mech. Sci.*, 32(9), pp. 779-793, (1990).
 29. Reddy, J. N., "Mechanics of laminated composite plates and shells", 2nd edition, CRC Press, (2004).
 30. Rozen, C. Z., Hiremath, B. V. and Newnham, R., "Piezoelectricity", Springer, (1992).

31. Goldberg, J. L. and Schwartz, A. J., "Systems of ordinary differential equations", New York, Harper and Row, (1972).
32. Franklin, J. N., "Matrix theory", Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, (1968).
33. Ray, M. C., Bhattacharya, R. and Samanta, B., "Exact solutions for static analysis of intelligent structures." *AIAA J.*, 31(9), pp. 1684-1691, (1993).
34. Pagano, N. J. and Hatfield, S. J., "Elastic behavior of multilayered bidirectional composites." *AIAA J.*, Vol. 10, pp. 931-933, (1972).
35. Qing, G., Qiu, J. and Liu, Y., "A semi-analytical solution for static and dynamic analysis of plates with piezoelectric patches." *Int. J. Solids Struct.*, 43(6), pp. 1388-1403, (2006).

پیوست**[T] عناصر غیر صفر ماتریس ضرایب**

$$a_{11} = \beta_m^2 \frac{B_{11}B_{66} - D_{11}A_{66}}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$a_{14} = \beta_m \frac{B_{11}(B_{12} + B_{66}) - D_{11}(A_{12} + A_{66})}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$a_{16} = \frac{k^2 B_{11} A_{55}}{B_{11}^2 - A_{11} D_{11}}, \quad a_{17} = \beta_m^2 \frac{B_{11} D_{66} - B_{66} D_{11}}{B_{11}^2 - A_{11} D_{11}}$$

$$a_{10} = \beta_m \frac{B_{11}(D_{12} + D_{66}) - D_{11}(B_{12} + B_{66})}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$a_{22} = \beta_m \frac{D_{66}(A_{12} + A_{66}) - B_{66}(B_{12} + B_{66})}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$a_{23} = \beta_m^2 \frac{B_{22}B_{66} - A_{22}D_{66}}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}, \quad a_{25} = \frac{k^2 \beta_m B_{66} A_{44}}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$a_{28} = \beta_m \frac{D_{66}(B_{12} + B_{66}) - B_{66}(D_{12} + D_{66})}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$a_{29} = \frac{\beta_m^2 (D_{22}B_{66} - B_{22}D_{66}) + k^2 B_{66} A_{44}}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$a_{35} = \frac{\beta_m^2 A_{44}}{A_{55}}, \quad a_{38} = -1, \quad a_{39} = \frac{\beta_m A_{44}}{A_{55}}$$

$$a_{41} = \beta_m^2 \frac{A_{11}B_{66} - B_{11}A_{66}}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$a_{44} = \beta_m \frac{A_{11}(B_{12} + B_{66}) - B_{11}(A_{12} + A_{66})}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$a_{46} = \frac{k^2 A_{11} A_{55}}{A_{11} D_{11} - B_{11}^2}$$

$$a_{47} = \frac{\beta_m^2 (A_{11}D_{66} - B_{11}B_{66}) + k^2 A_{11} A_{55}}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$a_{410} = \beta_m \frac{A_{11}(D_{12} + D_{66}) - B_{11}(B_{12} + B_{66})}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$a_{52} = \beta_m \frac{B_{66}(A_{12} + A_{66}) - A_{11}(B_{12} + B_{66})}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2}$$

$$a_{53} = \beta_m^2 \frac{B_{22}A_{66} - A_{22}B_{66}}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2}, \quad a_{55} = \frac{k^2 \beta_m A_{66} A_{44}}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2}$$

$$a_{58} = \beta_m \frac{B_{66}(B_{12} + B_{66}) - A_{66}(D_{12} + D_{66})}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2}$$

$$a_{59} = \frac{\beta_m^2 (A_{66}D_{22} - B_{22}B_{66}) + k^2 A_{66}A_{44}}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2} \quad (25)$$

عناصر غیر صفر بردار ثوابت $\{F\}$

ثوابت c_i ، با توجه به جدول (۱)، به یکی از شکل های زیر خواهد بود:

$$c_1 = \frac{D_{11}\beta_m N_m^{P6} - B_{11}(\beta_m M_m^{P6} + Q_m^{P1})}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$c_2 = \frac{B_{66} \left[(M_m^{P6})' - Q_m^{P2} \right] - D_{66} (N_m^{P6})'}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$c_3 = \frac{(Q_m^{P1})' - \beta_m Q_m^{P2} - Q_m}{k^2 A_{55}}$$

$$c_4 = \frac{B_{11}\beta_m N_m^{P6} - A_{11}(\beta_m M_m^{P6} + Q_m^{P1})}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$c_5 = \frac{A_{66} \left[(M_m^{P6})' - Q_m^{P2} \right] - B_{66} (N_m^{P6})'}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2} \quad (26-\text{الف})$$

یا

$$c_1 = \frac{B_{11}(M_m^{P1})' - D_{11}(N_m^{P1})'}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$c_2 = \frac{B_{66}\beta_m M_m^{P2} - D_{66}\beta_m N_m^{P2}}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$c_3 = \frac{-Q_m}{k^2 A_{55}}, \quad c_4 = \frac{A_{11}(M_m^{Pl})' - B_{11}(N_m^{Pl})'}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$c_5 = \frac{A_{66}\beta_m M_m^{P2} - B_{66}\beta_m N_m^{P2}}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2} \quad (26-ب)$$

و یا

$$c_1 = \frac{B_{11}(M_m^{Pl})' - D_{11}(N_m^{Pl})'}{B_{11}^2 - A_{11}D_{11}}$$

$$c_2 = \frac{B_{66}(\beta_m M_m^{P2} - Q_m^{P2}) - D_{66}\beta_m N_m^{P2}}{B_{66}^2 - A_{66}D_{66}}$$

$$c_3 = \frac{(Q_m^{Pl})' - \beta_m Q_m^{P2} - Q_m}{k^2 A_{55}}$$

$$c_4 = \frac{A_{11} \left[(M_m^{Pl})' - Q_m^{Pl} \right] - B_{11}(N_m^{Pl})'}{A_{11}D_{11} - B_{11}^2}$$

$$c_5 = \frac{A_{66}(\beta_m M_m^{P2} - Q_m^{P2}) - B_{66}\beta_m N_m^{P2}}{A_{66}D_{66} - B_{66}^2} \quad (26-پ)$$

اعمال شرایط مرزی برای محاسبه بردار ثوابت $\{K\}$: برای محاسبه بردار $\{K\}$ لازم است، شرایط مرزی مختلف در هر یک از لبه‌های $x = \pm a/2$ به صورت یک معادله ماتریسی به فرم زیر، بر حسب بردار حالت $\{Z\}$ ، نوشته شود:

$$[\hat{a}]\{Z\} = \{\hat{c}\} \quad (27)$$

در ادامه، این معادله ماتریسی و یا به عبارتی ثوابت $[\hat{a}]$ و $\{\hat{c}\}$ برای شرایط مرزی مختلف ارایه خواهد شد.

الف) شرایط مرزی گیردار:

شرط مرزی گیردار برای هر یک از لبه‌های $x = a/2$ یا $x = -a/2$ را می‌توان به صورت زیر، بر حسب بردار حالت، بیان نمود:

$$\begin{aligned} u_0 = 0 : & \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ v_0 = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ w_0 = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \{Z\} = \{0\} \\ \psi = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ \phi = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \end{aligned} \quad (28)$$

ب) شرایط مرزی آزاد:

$$\begin{aligned} N_x = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & A_{11} & -\beta_m A_{12} & 0 & 0 & 0 & 0 & B_{11} & -\beta_m B_{12} & 0 \end{bmatrix} \\ N_{xy} = 0 : & \begin{bmatrix} \beta_m A_{66} & 0 & 0 & A_{66} & 0 & 0 & \beta_m B_{66} & 0 & 0 & B_{66} \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} N_m^{P1}(x) \\ N_m^{P6}(x) \end{bmatrix} \\ M_x = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & B_{11} & -\beta_m B_{12} & 0 & 0 & 0 & 0 & D_{11} & -\beta_m D_{12} & 0 \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} M_m^{P1}(x) \\ M_m^{P6}(x) \end{bmatrix} \\ M_{xy} = 0 : & \begin{bmatrix} \beta_m B_{66} & 0 & 0 & B_{66} & 0 & 0 & \beta_m D_{66} & 0 & 0 & D_{66} \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} Q_m^{P1}(x) \\ Q_m^{P6}(x) \end{bmatrix} \\ Q_x = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & k^2 A_{55} & k^2 A_{55} & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{aligned} \quad (29)$$

پ) شرایط مرزی ساده:

$$\begin{aligned} v_0 = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ w_0 = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ \phi = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \\ N_x = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & A_{11} & -\beta_m A_{12} & 0 & 0 & 0 & 0 & B_{11} & -\beta_m B_{12} & 0 \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} N_m^{P1}(x) \\ M_m^{P1}(x) \end{bmatrix} \\ M_x = 0 : & \begin{bmatrix} 0 & B_{11} & -\beta_m B_{12} & 0 & 0 & 0 & 0 & D_{11} & -\beta_m D_{12} & 0 \end{bmatrix} \{Z\} = \begin{bmatrix} M_m^{P1}(x) \\ Q_m^{P1}(x) \end{bmatrix}_{x=\pm a/2} \end{aligned} \quad (30)$$

قدم بعدی در محاسبه بردار ثابت $\{K\}$ جایگزینی $\{Z\}$ از رابطه (۲۷) در معادله (۲۰) به منظور رسیدن به یک معادله ماتریسی بر حسب $\{K\}$ ، به فرم $\{r\} = \{I\}\{K\}$ است که در آن:

$$\{I\} = [\hat{a}][\Lambda][E]_{x=\pm a/2}$$

$$\{r\} = \left\{ \hat{\zeta} - [\hat{a}][\Lambda][E] \int_0^y [E]^{-1}[\Lambda]^{-1}\{F\} d\zeta \right\}_{x=\pm a/2}$$

با جایگذاری $[\hat{a}]$ و $\{\hat{\zeta}\}$ از معادلات (۲۸) تا (۳۰) (بسته به شرایط مرزی حاکم بر لبه‌های $x = \pm a/2$) در روابط فوق، دو معادله ماتریسی که در مجموع دارای ۱۰ معادله و ۱۰ مجهول هستند، به دست می‌آید. از ترکیب معادلات مذکور یک معادله ماتریسی به فرم $\{R\} = \{L\}\{K\}$ ، حاصل خواهد شد که در آن:

$$\{L\} = \begin{bmatrix} \{I\}_{x=-a/2} \\ \{I\}_{x=a/2} \end{bmatrix}, \quad \{R\} = \begin{bmatrix} \{r\}_{x=-a/2} \\ \{r\}_{x=a/2} \end{bmatrix} \quad (31)$$

در نهایت از حل معادله اخیر برای $\{K\} = \{L\}^{-1}\{R\}$ و قرار دادن نتیجه در رابطه (۲۰)، بردار حالت $\{Z\}$ و یا به عبارتی پارامترهای U_m, V_m, W_m, X_m و Y_m مشتقات مرتبه اول آنها نسبت به x در دست خواهد بود.